

Naročnina za kraljevino
SHS
Mesečno 40 K. Letno 480 K.
Inozemstvo:
Mesečno 50 K. Letno 600 K.
Oglaš: enostolpna mm vrsta za
enkrat 2 K, večkrat popust.

JUGOSLAVIJA

Uredništvo:

Wolfova ulica 14. Telefon 360

Uprava:

trg 8. Telefon 44

kopiji se ne vračajo.

anjem je priložiti znamko
za odgovor.

Kralj Aleksander v Zagrebu.

Zagreb, 31. oktobra (Izv.) Z današnjim jutranjim orient - ekspresom je potoval skozi Zagreb Nj. Veličanstvo kralj Aleksander, ki se vrača iz Pariza v spremstvu min. predsednika Pašića. Na kolodvoru so ga pozdravili kraljevski namestnik g. Demetrovič, komandant armije g. general Pešić in komandant zagrebške policije gospod Urbani. Kralj je namestnika sprejel zelo ljubezno ter se informiral o sedanjih razmerah v Zagrebu. Namestnik je pozval kralja, da pride v Zagreb, kjer mu stoji sedaj na razpolago banski dvo-

rec, ki je sedaj nalašč preurejen za kraljevo palačo. Kralj izgleda zelo dobro ter je poln temperamenta. Po nagovoru Demetroviča je kralj sprejel v avdijenci slovenskega pokrajinskega namestnika g. Hribarja, ki je s Pašićem potoval iz Ljubljane do Zagreba. Kralj na kolodvoru ni izstopil, marveč se je pokazal samo pri oknu vagona. Občinstva je bilo ta čas na kolodvoru jako malo, ker ni nihče vedel za kraljev prihod. Kraljev vlak prispe najbrže okoli 10. ure zvečer v Beograd.

NOTA MALE ENTENTE MADŽARSKI.

Beograd, 31. okt. Davi so v zunanjem ministru v Budimpešti izročili poslaniki Jugoslavije, Romunije in Češkoslovaške zahteve o odstavitvi Habsburžanov. Zastopniki male entente so izjavili, da bi mogla odklonitev teh zahtev izzvati težke posledice za Madžarsko.

MINISTRSKI SVET O NOTI KONFERENCE POSLANIKOV.

Beograd, 31. okt. (Izv.) Konferenca poslanikov je preko francoskega ministristva za zunanje zadeve včeraj odgovorila na noto naše vlade glede naših zahtev za rešitev madžarskega vprašanja. Takol, ko je prišel odgovor, je Trifković sezval ministrski svet ter obvestil svoje kolege o tem najnovejšem odgovoru iz Pariza. Konferenca poslanikov se ne soglašja v vsem z zahtevami, katere smo mi stavili Madžarski. Kakor znano, smo mi zahtevali, da se ne prežene samo Karl, marveč vsa habsburška rodovina z madžarskega prestola; konferenca poslanikov pa se zadovoljuje samo s tem, da se odstrani samo Karl. Razen tega pa smatra konferenca, da je bila naša mobilizacija preuranjena. Ministrski svet je razpravljal o tej noti 2 uri. Položaj male entente napram veliki ententi je vsled te note postal težaven. Na podlagi tega je ministrski svet sklenil, da še enkrat pregleda svoje predloge ter da pred končno rešitvijo počaka prihoda ministrskega predsednika Pašića v Beograd. Medtem je prišel tudi odgovor iz Prage o stališču Češkoslovaške, katere je za to, da naj se cela zadeva reši v sporazumu z veselilami.

VARNOŠTNE ODREDBE ŽELEZNISKEGA MINISTRSTVA.

Beograd, 31. oktobra. (Izv.) Ministrski svet je izdal naredbo vsem železniškim direktorjem, da prekinijo dopuste železničarjem, predvsem prometnemu osebju. Ministrstvo saobračaja je sklenilo, da se ponovno sprejme v službo vse one železničarje, ki so se preteklo leto udeležili štrajkov.

POSLANIŠKA KONFERenca O PREDLOGIH MALE ENTENTE.

Pariz, 31. okt. Nekateri listi poročajo, da je poslaniška konferenca na predvčerajšnjem sestanku izjavila, da je pripravljena ne samo paziti na to, da se bo madžarska vojska zmanjšala na določeno število, temveč, da je pripravljena sprejeti predloge, ki bi jih dala mala ententa. Z ozirom na mobilizacijo v kraljevini Srbiji, Hrvatov in Slovencev ter v Češkoslovaški pravi poslaniška konferenca, da bi ne bilo pravilno, če bi Madžarska nosila te stroške, ker je mala ententa izvršila mobilizacijo po svoji inicijativi, na drugi strani pa je madžarska vlada onemogočila s svojim postopanjem Karlov poizkus.

BOJI OB ALBANSKI MEJI.

Beograd, 31. okt. Iz Debra javljajo: Predvčerajšnjim je došlo poročilo, da je poveljnik naših čet na albanski meji general Krsta Smiljanić odredil zasedbo takozvane Franchet d'Espereyjevce črte, t. j. meje, ki smo jo zasedli 1. 1918. Ta meja poteka preko onih postojank, o katerih trdi vlada, da so za naše vojaško obrambno stališče potrebne radi zavarovanja države pred albanskimi vznemirjenji. Čete so včeraj opoldne krenile z dosedanjih pozicij. V Albaniji se to gibanje smatra za ofenzivo. Albanske čete beže ter poizgajajo vasi in staje. V Tirani so popolnoma iznenadeni. Vlada je izgubila glavo ter se obrača za svet in pomoč na italijanske častnike, ki pa sami nimajo nobenih navodil. Naš narod pozdravlja to gibanje kot novo osvobodilno.

London, 30. okt. Ob južni meji Albanije je zbranih nad 12.000 grških prostovoljcev in na severu ogrožajo Albanijo Jugoslovenci. Albanska vlada je zaradi tega ogroženja protestirala pri ententi.

NADALJEVANJE KONGRESA DEMOKRATSKE STRANKE.

Zagreb, 31. okt. Večere poročajo iz Beograda, da se je danes nadaljeval kongres demokratske stranke in da je bila predmet razpravi agrarna reforma. Več govornikov je naglašalo, da se je v tem vprašanju stranka oddaljila od svojega programa. Posl. Slavko Sečurov je naglašalo, da je temu kriva radikalna stranka ter je energično zahteval, naj demokratska stranka v svojem nadaljnjem delu krene na levo. Debata traja dalje.

Naročajte in širite „JUGOSLAVIJO“

Razpletanje položaja.

Brzjav, ki je pred dnevi raznesel vest o Karlovem prihodu na Madžarsko, je povzročil med narodi srednje Evrope izredno politično napetost. Osobito sta češkošl. in jugosl. narod z nenavadno jasnostjo uvidela opasnost položaja, ki bi nastal za obe državi v slučaju restauracije habsburške monarhije na madžarskem prestolu. Pod pritiskom razburkanega javnega mnenja je diplomacija odredila mobilizacije čet, vlade so dovolile vojaške kredite in transporti so začeli prevvažati divizije. Diplomacija se je z presenetljivo naglico znašla v položaju in opredelila zunanje politične zahteve, katere je izzval madžarski pučistiški poizkus. Mudilo se ji je celo poročati v svet vsebino kratkoročnega ultimatum, ki ga je stavila Madžarski. Ustavni činitelji Madžarske morajo proglasiti neveljavnost pravic Habsburgovske družine do madžarskega prestola, trianonska pogodba se mora v posameznostih izpeljati, naši mobilizacijski stroški se morajo povrniti in končno se morajo bodoči prevratni pokreti proti naši državi onemogočiti. Socijalistične stranke srednje Evrope so diplomatom sugerirale še zahtevo temeljite izpremembe notranjega režima na Madžarskem. Mobilizacijski potek je dokazal, da je naša narodna vojska dobra in pripravljena. Do tu je bilo vse v redu in mogli smo se radovati nad dejstvom, da je naša zunanja politika končno prešla iz zaplotnega šilenja k energičnim zaščitnim dejanjem. Pred dvema leti je državniški talent češkega zunanjega ministra Beneša ustvaril malo antanto, ki je vseobalno opredeljeno konstruktivno politiko slovanstva v srednji Evropi. Mi smo se češki intencijati odzvali in sklenili znane defenzivne pogodbe. Med tem časom se je dr. Beneš malce zameril političarjem velike antante, ker jim v njihovi zagrizeni politiki proti Nemčiji ni hotel slediti skozi drn in strn. Od svoje strani pa smo ostali pasivni in se zadovoljili z odpravniki na Dunaju in Pešti. Hvaležni smo postali avanturi bivšega kralja Karla, da je zdramil našega ministra zunanjih zadev in ga prisilil do pozitivne politike.

Mobilizacije in ultimatum je pokazal odločnost narodov in diplomacije rešiti za vsako ceno vprašanje miru in reda v srednji Evropi. Tej nameri, ki je bila po dveh letih gestah madžarske vlade vsekakor upravičena, se je zoperstavilo kolebanje romunske in italijanske vlade. Romunija se je par dni obotavljala pristati na skupno akcijo male antante proti Madžarski, Italija pa je pripravila veliko antanto do tega, da danes proglašajo po Beogradu in Pragi, da so zahteve ultimatum neosnovane in da bo priznala samo odpravo legitimističnega načela in habsburgovske dinastije, v ostalem pa uvaževala informativno gradivo, ki ji naj predložita praška in beograjska vlada, da se smislu trianonske pogodbe omeji obseg madžarske vojske. Temu političnem nasprotju moramo pogledati za hrbet in videti, da se je madžarski incident srednjeevropske politike izpremenil v spor med močjo in politično kompetenco male in velike antante. Velika antanta ima svoje račune in te zasleduje ona dosledno. Na eni strani vidi Francija prejšnjemu bitno vprašanje evropskega kontinenta v nemški državi, o kateri ve, da bo sčasoma neizbežno priklonila Nemško Avstrijo k sebi, ako ne bi uspelo stvoriti neke zveze med Bavarsko, Nemško Avstrijo in ev. Madžarsko s pomočjo ene dinastije. Za to politično koncepcijo se skrivajo tudi resni interesi zapadnega velikega kapitala. Po drugi strani pa ima Italija strahopetne prste vmes in poizkuša za vsako ceno, z žrtvovanjem velikih gospodarskih interesov industrijske ekspanzije v Jugoslaviji, ustvariti proti naši državi v Albaniji, na Bolgarskem in predvsem na Madžarskem politično in vojaško agresivne državne tvorbe.

Sedaj je prišel trenutek in prilika, da se mala antanta skrči v nerazdržno zvezo med Češkoslovaško republiko in Jugoslovansko kraljevino. Divizije so mobilizirane, narodi očitujejo izredno politično zrelost, diplomacija pa ima jasen program o konsolidaciji prilik v srednji Evropi, ki zagovarjajo eksistenčne pogoje bratskih držav. Razpletanje položaja naj se izvrši z uveljavo naših stvarnih in pravih težnj. Veliko antanto naj se postavi pred alt. nativo: ali z nami ali proti nam! Sedaj moremo doživeti brez boja zmago ali poraz. Kralj Aleksander in Nikola Pašić sta prišla v Beograd. V najvažnejšem interesu države je, da se stvori notranjopolitična hrbenica, ki bo nosila poleg armade našo voljo in naš vpliv na zadeve, ki se tičejo Madžarske, Albanije in Jadrana.

ITALIJA PREPOVEDALA UVOZ KROMPIRJA IZ JUGOSLAVIJE.

Beograd, 31. okt. (Izv.) Italijanska vlada je prepovedala uvoz krompirja iz Jugoslavije.

ZA PRIZNANJE SOVJETSKE RUSIJE.

Moskva, 30. okt. Radek piše v »Pravdi«: Da bi rešila stradajoči narod smrti in da bi pospešila vzpostavitev ruskega narod. gospodarstva, katero so uničile ententne armade, se sovjetska Rusija obvezuje poplačati predvojne dolge. Mi pa na noben način ne bomo poprej plačali, dokler ententa ne bo priznala sovjetske Rusije, kakaj hrez tega priznanja bi plačilne obveze dolgov ne imele nobene mednarodne vrednosti. Ententa stoji sedaj pred vprašanjem, ali naj sodeluje za gospodarsko obnovo Rusije in sicer pod pogoji zmage oktoberске revolucije in se potem okoristili s posledicami obnove, ali pa naj zasleduje svojo pustolovsko politiko še nadalje, katere politika povzroča ruskemu narodu toliko bede in kapitalizmu toliko koristi.

Berlin, 31. okt. »B. Z. am Mittag« poroča iz Rige: Ruski ljudski komisar za zunanje zadeve je poslal Angliji, Franciji, Japonski in Zedinjenim državam noto, v kateri izjavlja, da je sovjetska vlada pripravljena, plačati dolge carske vlade vse do leta 1914 pod pogojem, da se ustavi vsaka oborožena intervencija proti Rusiji, da se sklene z njo splošni mir in da pripoznajo velesile sovjetsko vlado. Cicerin predlaga v svrhu dosege tega cilja sklicanje mednarodne konference.

BORZE.

Zagreb, 31. okt. Devize: Berlin izplačilo 175—177, Italija, izplačilo 1250—1265, ček 1235—1250, London izplačilo 1260—1285, Newyork, izplačilo 310, ček 309—311, Pariz, izplačilo 2270—2280, Praga 299—301, Švica 5800, Dunaj 7.50, Budimpešta 38.50—40, Bukarešta 203, Valute. Dolarji 305—308.50, avstrijske krone 0—9, francoski franki 2240 do 2250, napoleonidori 1040—1050, nemške marke 180—182, rom. lei 0—210, ital. lire 1230—1240.

Praga, 31. oktobra. Valute: marke 58.50, švic. franki 1882.50, 1. 411, franc. franki 751.50, šterlingi 404, dolarji 102.25, jugosl. krome 120.25, lei 65, levi 61.15, avstr. krome 2.175, poljske marke 2.25, madžarske krome 12.35.

Curli, 31. okt. Devize. Berlin 3, Holandija 186, Newyork 545, London 21.44, Pariz 39.85, Milan 21.85, Praga 5.10, Budimpešta 0.67, Zagreb 1.80, Bukarešta 3.80, Varšava 0.13, Dunaj 0.25, avstrijske krome 0.17.

Dunaj, 31. okt. Devize. Amsterdam 149.950—150.050, Zagreb 1423 do 1427, Beograd 5690—5710, Berlin 2397—2407, Budimpešta 575.50 do 578.50, Bukarešta 2735—2745, London 17.390—17.410, Milan 17.590 do 17.610, Newyork 4393—4397, Pariz 32.080—32.120, Praga 4147—4153, Sofija 2645—2655, Varšava 114—116, Curli 80.475—80.625, Valute. Dolarji 4353—4357, bolgarski levi 2745 do 2755, nemške marke 2397—2400, angleški funti 17.290—17.310.

Deklaracija Radića in hrv. bloka.

Zagreb, 31. okt. (Izv.) Radićeva stranka, katere je zadnje tri dneve imela posvetovanja, je izdala politično deklaracijo, ki se mora smatrati za politično deklaracijo celega hrvatskega bloka. Ta deklaracija ima 4 točke. V prvi točki se izjavlja, da se na temelju zaključka hrvatskega državnega zakona od 29. oktobra 1918 in na temelju resolucije glasovanja od 28. novembra 1920 na teritoriju Hrvatske, Slavonije in Dalmacije uklonejo vsa prava dinastije rodu Habsburg - Lothringen na hrvatski prestol. Ta točka konča z izjavo, da beogradska vlada po vsej verjetnosti ne bo delala ovir, da se narodni zastopniki, zbrani na teritoriju Hrvatske, Slavonije in Dalmacije sestanejo kakor hrvatski državni zbor v svrhu, da se Habsburžane formalno prežene raz prestola Hrvatske. Druga točka deklaracije govori o nevdržljivosti današnjega sistema, ki ne pozna ne vlade, ne parlamenta, ne ministrskega sveta, niti zakonodajnega odbora, nego samo ministristvo policije. Tretja točka se tiče ustvarjanja hrvatskega narodnega bloka kot zgradbe vsesкупne hrvatske in kot jasn izraz volje hrvatskega naroda. Četrta točka naglašja, da je jedina možnost za trajni sporazum hrvatskega naroda s srbskim in slovenskim narodom sestanke vseh narodnih zastopnikov, zbranih na teritoriju Hrvatske, Slavonije in Dalmacije v hrvatskem sa-

boru. — Razven tega je bilo na razpravah Radićevcev sklenjeno, da ima stranka delati na to, da ne bo poleti 1. 1922 več nepismenih kmetov, starih izpod 40 let.

Zagreb, 31. okt. Včeraj se je vršilo zaupno zborovanje Hrvatskega bloka. Zborovanja so se udeležili predsedniki organizacij Hrvatske republikanske seljačke stranke, člani Hrvatske zajednice, člani Hrvatske stranke prava, člani Hrvatske težačke stranke iz Bosne, odposlanci Hrvatskega kršćanskega saveza in zastopniki hrvatskega delavstva. Zborovanja so se udeležili tudi zastopniki hrvatskega dijaškega bloka. Navzočih je bilo 46 poslancev Hrvatske republikanske seljačke stranke, trije poslanci Hrvatske stranke prava, štirje poslanci Hrvatske zajednice in štirje poslanci Hrvatske težačke stranke. Kot gosta sta bila navzoča poslanec dr. Momčilo Ivanić iz Srbije in dr. Džafar Kulenović. Skupščine se je udeležil tudi Stjepan Radić. Govorili so dr. M. Košutić, dr. Mate Drinković, dr. Momčilo Ivanić, dr. Džafar Kulenović ter zastopnika kmetov Urojić iz Moslavine in Ant. Jelić iz Srema. Zborovanje je trajalo do 14.15. Po končanem zborovanju Hrvatskega bloka so zborovalci priredili manifestacijski obhod po mestu. Manifestanti so peli in vzklikali Radiću, Hrvatskemu bloku itd. Po posredovanju policije so se manifestanti mirno razšli.

Konferenca v Portorose.

Portorose, 31. oktobra. (Izv.) V dosedanjih posvetovanjih komisij so poskušale posamezne delegacije obrazložiti vsaka svoje stališče. Glavno vprašanje tvorijo dosedaj železnice. Od zastopnikov velike in male antante se dela z vsemi silami na to, da se to vprašanje čimprej res povoljno reši, čeprav je tozadeven sporazum med sedmerimi državami težak problem. V posameznih skupinah se je danes pretresalo vprašanje svobodne trgovine, t. j. ukinitja večine dosedaj še obstoječih prepovedi in zapovedi glede uvoza in izvoza potom avtonomnih carinskih tarifov. Tozadevno je bilo storiženih že več predlogov, vendar vsestransko odgovarjajoča formula dosedaj še ni bila predložena. Zastopnik Jugoslavije dr. Ribar se je v tem oziru izjavil sledeče: Težišče vsega poga-

janja sloni na prometnem problemu. Trgovsko-politična vprašanja, ki si jih je stavila reparacijska komisija že pred letom na program, so sedaj povečini že zastarela in prehitena od raznih kompenzacijskih pogodb. Temu nasproti pa se obični pomanjkanje prevoznega materiala še vedno bolj in bolj ter ima konferenca v tem oziru dovolj priložnosti za uspešno delovanje.

Rim, 31. oktobra. (Izv.) Na konferenci v Portorose je včeraj došlo med zastopniki Jugoslavije ter Madžarske do napetosti, ki ogrožajo skoro nadaljnja skupna pogajanja. Na današnji seji so se posvetovale nasledstvene države o pripustitvi k pogajanjem reške države, ki je za to zaprosila.

Italija sodelovala pri Karlovem puču?

Zagreb, 31. okt. »Novosti« poročajo iz Beograda: Iz dobro informiranih krogov se doznava, da imajo naše oblasti v rokah dokumente, na podlagi katerih je jasno razvidno, da je Italija tajno preskrbovala madžarsko milico z orožjem in vojnimi potrebščinami.

Beograd, 31. okt. »Novosti« poročajo iz Kotoribe, da je vsa madžarska vojska opremljena z novimi oblekami, katerih kraj je podoben kroju naše vojske. Na glavi imajo takozvane Počkajevke čapke. Blago je brezdvomno italijanskega izvora.

Francija za akcijo male entente?

Pariz, 31. okt. Ker se bivši kralj Karol brani odstopiti in zapustiti madžarski prestol, so velesile obvestile Madžarsko, da se več ne bodo upirale pripravam male entente, ako bi se odpoved razkralja nadalje odlašala. Zastop-

nik Češkoslovaške, Jugoslavije in Romunske so odločno zahtevali v ustnem razgovoru od madžarskega ministra zunanjih poslov, naj se ukrene vse potrebno, da se proglasi odstavek Habsburžanov.

nalog poskrbeti za varnost kralja v imenu zaveznikov za čas, dokler se ne določi njegovo končno bivališče. Svet poslanikov opozarja na svojo predzadnjo noto, s katero zahteva odstavek Karla.

NOV KANDIDAT ZA MADŽARSKI PRESTOL.

Rim, 31. okt. Uradni krogi so naznačili vest nekaterih inozemskih listov, po katerih naj bi bil kandidat za madžarski prestol vojvoda D'Aosta, za popolnoma napačno.

NOTA ENTENTE MADŽARSKI.
Beograd, 31. okt. Davi so zastopniki entente izročili grofu Banffyju v Budimpešti noto poslaniške konference, ki pravi, da sprejema poslaniška konferenca z zadovoljstvom na znanje sklep vlade, ki je s svojo odločnostjo že drugič preprečila restauracijo Habsburžanov ter se tako izognila vznemirjenju miru in reda v Srednji Evropi. Svet poslanikov je sklenil pozvati vlado v Budimpešti k izročitvi razkralja Karla, poveljniku podonavskega brodovja v Budimpešti, ki je že dobil

Karlova avantura in njeno ozadje.

Trst, 29. oktobra.

O Karlovi avanturi se sedaj povsod mnogo piše in govori. Razumljivo je, da ta dogodek ni šel mimo primorskega ljudstva brez vsakega komentarja. Primorci so politično precej zreli in znajo misliti samostojno. Mislim, da bo zanimalo Slovence v Jugoslaviji, kakšno mnenje imajo Primorci o teh poslednjih dogodkih in kakšno politično ozadje jim dajejo.

Primorci pridno čita, časniki so mu duševna hrana, ki mu je vsakdanja potreba. In v časnikih je čital naš človek o Karlovi avanturi in o raznih korakih in ukrepih, ki so z njo v zvezi.

Tako je čital, da je sklenila mala antanta, da nastopi proti Madžarski — čital je pa tudi, da se je takoj oglašila Italija in diktirala, da se ne sme mala antanta ganiti brez njenega dovoljenja.

Čital je, da namerava poklicati Jugoslavija nekaj divizij pod orožje — čital pa je tudi, da sta se oglašili Italija in Francija po svojih zastopnikih pri namestniku min. predsedniku g. Marku Trifkoviču, češ: vojska intervencija male antante je brezpredmetna, ker je Karl Habsburg sedaj že interniran.

Čital je, da je italijanske vladne kroge zelo presenetil Karlov nastop — čital pa je tudi, da je italijanska vlada izrazila mnenje, da bi bilo dobro, ko bi bil Karl interniran v Italiji (da bi bila z njim v stalnih stikih, zakaj, to bo razvidno pozneje).

Čital je dalje, da se je Italija tolkla na prsi in dejala: jaz bom že vse sama ukrenila brez jugoslovenske pomoči — čital pa je tudi, da se je Italija namrdnila, ko ni šlo vse po njeni želji med antantovci in da se demarše velike antante od 25. t. m. ni udeležil italijanski upravni poslov.

Naš človek je čital o sporazumu v Benetkah — čital pa je tudi izjavo italijanskega poslanika Costagetta, ki jo je objavil »Magyar Hirlep« v Budimpešti, namreč, da uspehi beneškega sporazuma bodo ostali nedotaknjeni, kakor bodo ostale nedotaknjene tudi vezi starodavnih (!) simpatij med Italijo in Ogrsko (!).

In končno: naš človek je tudi čital, kar smo že omenili, da je italijanske kroge zelo presenetil Karlov nastop — čital pa je tudi, da je Italija vedela za Karlovo namero. Saj so objavili to trditve vendar razni listi, tako n. pr. pariški »Journal des Debats«, »Zürcher Zeitung«, »Bund« in drugi listi.

In ker je naš človek čital vse to, in ker ima naš človek zdrave misli, zdrav razum, in ker pozna italijansko perfidnost skozi in skozi, si je ustvaril sodbo: Pri Karlovi avanturi ima Italija svoje prste zraven; Italija je bila v tajnih zvezah s Karlom, Italija ga je podpirala, Italija mu je pripravila načrt, skratka: Karlova avantura je inescenirala Italija sama.

In zakaj? — Ona si želi močne Madžarske. Kakor hitro bi se posrečil prvi korak, potem bi šla dalje. Delovala bi na to, da bi se priklonila Nemški Avstriji z Madžarsko in pozneje še Bavarsko.

In kakaj vse to?

Zato, ker se Italija boji, da bi se utegnili Jugoslavija sčasom le preveč ojačiti in postati nevarna. Zato mora postati Madžarska močna država, in to s pomočjo Italije, zato, da bi v slučaju konflikta med Jugoslavijo in Italijo pograbila Madžarska jugoslavijo za hrbtom, in to iz hvaležnosti od Italije in v njenem lastnem interesu. Saj se Madžarski še vedno cedijo sline po Prekmurju, Banatu, Baranji in po Reki (!), ki bi jo prepustila Italija Madžarski. — Fantastično, kaj ne?? Ali sovražim ima vedno bujno fantazijo in madžarski ter italijanski se posebno.

Splošno mnenje ljudstva je tudi, da je bil tozadevno med Italijo in Francijo tajen sporazum. Vsled pridelitve Bavarske Nemški Avstriji in Madžarski, bi bila Nemčija kolikor toliko oslabiljena. In to bi bilo seveda v korist Francije. Močna, povečana Madžarska pa bi kot prijateljica Italije morala biti sovražnica Nemčije, in to bi tudi bilo Franciji po godu.

Tako mislijo naši ljudje. Ali se motijo? Razmislijte!!!

Občinski uradniki in tajniki.

Mi tukaj na skrajni državni meji v Meziški dolini smo že čisto razmislili, kaj nam potrebo ustanovitve močne stanovske organizacije, zato s toliko večjim navdušenjem pozdravljamo tozadevno idejo, izraženo že večkrat v tem listu. Popolnoma se strinjamo z izvanjani gosp. tovariša »J« v štev. 263 tega lista v zadevi razpisa 10 mest občinskih tajnikov v Urad. listu za Prekmurje.

Danes toraj, ko so se življenske potrebe tako podražile, da je postalo razmerje cen zdaj in pred vojno krona; krajcar in ko ima že vsaka služkinja poleg polne prehrane in popolne oskrbe K 1000 mesečne plače, se merodajni krogi niti ne sramujejo, potem uradnega glasila iskati občinske tajnike za mesečno K 1000 plače, s katero se naj preživljajo. — Splošno priznanje je: »Občina je temelj države«. — Nasproti temu pa moramo ravnavati priznati, da bode ta temelj jako dvomljivo vrednosti, dokler se občinskim poslovojem ne bode zagotovila dostojen obstanek. Od občinskega tajnika se zahteva vsak dan več. Vsak državni urad se poslužuje pri svojem poslovanju zupanstva. Saj je občina kot taka itak pravzaprav že izgubila svoj pomen kot avtonomna oblast, postala je popolna služabnica države. Od občine se zahteva izvrševanje tako važnih in težavnih — osobito vojaških — poslov in to čisto v tako kratkih rokih, da bi morali merodajni krogi pri treznem presojanju uvideti, da zaslužijo ljudje, ki morajo te posle brez ozira na določene običajne uradne ure vršiti, vsaj take plače, kot jih imajo državni uradniki, najmanj pa — človeškega obstanka.

Ni pa demokracijo, se manj pa socialno, zahtevati od občinskih poslovodij izvrševanje njihovega važnega in pretežavnega posla za plačo, ob kateri nihče ne more živeti.

Ako hočemo, da bode zupanstva res dobro funkcionalna — kar je v največjem interesu države —, potem je neobhodno potrebno, da se zagotovi občinski tajnik dostojen obstoj, ne pa da se ravna z njimi po mačehovski.

Vse tovariše nujno vabimo, da se zglasijo radi ustanovitve stanovske organizacije nemudoma v uredništvu tega lista! Uredništvo pa vljudno prosimo; da nam bo i nadalje naklonjeno v boju za našo pravično stvar; saj smo prepričani, da uvideva krivico, ki se nam godi in da vpoštevata naš naravnost človeka nevreden položaj.

JANKO SUKLJE:

Pomen in naloga drž. zaloge šolskih knjig.

Po razsulu stare Avstrije je zavladalo pri nas živahno stremljenje. Niv življenja je pričel zlati v Ljubljani, ki je zadobila na mah povsem drugo veljavo. Ogromno dela se je bilo nakopičilo in vsililo se je vprašanje, kako da se mora ustreči vsem nastalim zahtevam in potrebam. Za časa dolgotrajne vojne je bilo vse nekako zaspalo in zaostalo, temeljito je bilo treba preorati gospodarsko in kulturno polje ter ga obdelati na novo.

Hude rane je vsekala krvava vojska tudi šolstvu. Potrebni učil je nedostajalo tako, da je občutno trpel redni pouk ali je bil isti celo onemo-

gočen. Drage so bile knjige in niso nikakor odgovarjale novi dobi, saj je v njih kar mrgolelo onega nadutega avstrijskega duha. Zavedajoč se, da je potreben urad, ki potom zdrave konkurence vpliva blagodejno na ceno in na kakovost vseh učbenikov, je začetkom majnika leta 1919 ustanovila takratna deželna vlada državno zalogo šolskih knjig.

Važnost te ustanovitve je dokazala jasno in glasno obilica došlih odgovorov in dopisov vseh prizadetih krogov na odposlane okrožnice. Zainteresirali so se za zavod i širši sloji. Naravnost oduševljeni so pozdravljali mlado kulturno podjetje naši najboljši pedagogi in znanstveniki, osobito, ker so bili prvotno doseženi uspehi lepi in vidni. A sledila je prevara. Zanimanje je kmalu zaspalo, malenkosten je postal ugled urada. Temu se ni čuditi saj se do danes ne samo niso izboljšale izdatno omenjene žalostne razmere na šolskem polju, temveč so se še poslabšale v marsikojem pogledu. Namesto da bi padale, so cene šolskih potrebščin stalno bujno rastle ter dosegle naravnost smešno višino. In pri tem je kakovost ravno v državnem zavodu izdanih knjig vsaj v formalnem oziru

Gospodarstvo. Deln. družba »Vinaria« na vidiku.

Kapitalistično špekulativstvo in snovanje potrebnih in nepotrebnih delniških družb, je v bujnem ovjetju. V Ptuju imamo že dve taki delniški družbi. Tretja po imenu »Vinaria« se snuje z namenom,

a) da prevzame že obstoječe podjetje Vinarske zadruge (Weinbauggenossenschaft) v Ptuj, z vsem nepremičninami in z vsemi temi podjetju pristječimi pravicami;

b) da se bavi z nakupovanjem, predelovanjem, negovanjem in prodajo vina vseh vist, nakupom, predelovanjem in nabavo grozdja, sadja, sadjeva, sploh s predelovanjem vseh vinskih in sadnih pridelkov, kakor njih odpadkov, zlasti tudi potom izvoza v inozemstvo.

Kot proponenta te nepotrebne družbe načeljujeta odboru dva odvetnika, dr. B. iz Celja, predsednik Zadrugne zveze in dr. F. v Ptuj, znani protektor vsemoralnega učiteljstva v Ptuj in znani nacionalizator imetja in premoženja tujih državljanov v Ptuj in obenem nadzornik in sikvester J. Orničevih posestev, ki je osnoval že delniško družbo »Petovija« ter vleče tam masne dohodke. Delniška glavnica v osnutku se nahaja joče delniške družbe »Vinaria« naj bi znašala 5 milijonov kron, razdeljena na 12.500 delnic po 400 K. Med proponenti in propagatorji te družbe nahajamo imena mož, o katerih nam silijo v spomin besede Goetheja: »Mich tut es in der Seele weh, wenn ich dich in der Gesellschaft sehe!« Novemu podjetju so se udeležile poleg Kreditne banke v Ljubljani, tudi štiri štajerske posojilnice, namreč: 1. Zadruga zveza v Celju, 2. Hranilnica in posojilno društvo v Ptuj, 3. Posojilnica v Mariboru in 4. Okrajna posojilnica v Ormožu.

Dvomimo, če je namen teh posojilnic združljiv z bankeotskimu spekulacijami posameznikov.

vse drugo nego idealna. Število tiskovnih ter slovnih hrib in napak zapiše namreč poleg raznih drugih površnosti že na čelnih in naslovnih straneh. Naravna posledica vsemu temu in drugim nepravilnostim je, da postajajo ljudje zlovoljni in da nehoti vprašajo, čemu je pravzaprav potrebna zaloga šolskih knjig.

In tu je moment, ko se zdi umestno, na kratko povedati nekaj misli o pomenu in nalogi tega zavoda.

Važnost obstoja te vrste državnega podjetja je najprej spoznala edini res dobri vladar iz sicer predeloga vladajoče rodbine Habsburgovcev, cesarica Marija Terezija, ki si je stekla posebnih zaslug ravno na polju šolstva. Znana in kljub pretiranemu birokratizmu v obče vendar koristno delovanje bivše c. in kr. založbe datira se iz nje dobe. Kako veliko pozornost se je polagalo na ta centralni urad, kaže lepo dejstvo, da je bilo izročeno vodstvo samo odličnim mozem, kar svedoči o najbolj imena vrstoma na čelu stoječih voditeljev kot Dvorna svetnika A. Jireček in Fr. Suklje, sekcijski šef Fr. vitez dr. Lenonnik, predsednik dr. Fr. Heinz in naposled bivši minister prosvete.

Gospodje trdijo, da je »naše vinorejstvo v krizi, iz katere se more rešiti le potom samopomoči«. Mi smo mnenja, da je pri gg. preponentih in propagatorjih nekaj drugega v krizi, ker smo uverjeni, da je z ozirom na letošnjo trgatavo in kvaliteto, mošta naše vinorejstvo v tako ugodni konjunkturi, kakor še nikdar prej, in da pomeni toraj organizirana samopomoč le organizirano nenasično profitorstvo. Uverjeni smo, da bo konkurenca te delniške družbe škodovala ne le realnim in poštenim vinotrcem in gostilničarjem, nego tudi konzumentom, ki bodo morali mesto naravnega in pristnega haložkega vina umetno predelani fabrikat te družbe drago plačevati. Očividno je tudi, da polbovanje te družbe vinskih producentom koristilo ne bo, vsaj v isti meri ne, kakor kaka zadruga, ker bodo delničarji reflektirali na visoke dividende.

S tem je dokazana popolna nepotrebnost in škodljivost nameravane delniške družbe »Vinaria«. Spominjamo se živo, na kak način je pred blizu 15 leti slična družba »Anton Szeifricz Nachfolger v Budafoku na Madžarskem upropastila s svojimi zbrozganimi in umetnimi vinskimi fabrikati takratnega nemškega podžupana in vinotvorca Franc Kaiserja, ki je moral v Ameriko pobegniti, da uteče zasluženim kazni radi hudodelstva goljufije in sleparije. Istotako je še dobro znano, kako je ta židovska delniška družba preplavila s svojimi umetnimi fabrikati naše kraje ter škodovala občutno slovesu naših haložkih vin.

Zadruga zvezi v Celju in njenim merodajnim činiteljem bi pa nujno svetovali, naj uredijo prej zadeve Glavne posojilnice v Ljubljani, ki je že več kot to let v konkurni in ki je bila včlanjena pri Zadruga zvezi. Vlagatelj tega zavoda čakajo nestrpno, da Zadruga zveza v tej točki razvije svojo delavnost. Hic Rhodus, hic salta.

Neudeleženi opazovalec in konzument.

Dnevne vesti.

— Vsled dogovora izostanejo v sredo vsi ljubljanski tujerani listi, ker se na praznik 1. novembra ne dela.

— »Delavski Novice« izhajajo kot tednik v Ljubljani. Urednik je g. Emil Stefanovič. Z ozirom na notico v »Napreju«, da izdajajo list narodni socialisti smo pooblašeni konstatirati, da NSS nima nobenih stikov z »Delavskimi novicami«, še manj pa da bi stranka izdajala list. Kar se pa tiče »Naprejeve« cvetke o štafeti, štrajkolomcih in buržujskih naj se jih JSK - S lepo

utakne za klubok. Če se trgovskim »socijalistom« res tako dopadejo!

— Podružnica Narodno - socialne zveze v Zilrih je imela v nedeljo, 29. t. m. svoj izvanredni občni zbor združen s shodom proti dragini. Občnemu zboru in shodu je predsedoval predsednik tov. Mohorič, ki je uvodoma podal sliko delovanja NSZ v Zilrih. Poročilo centralnega vodstva NSZ je podal tajnik tov. Kravos iz Ljubljane. Po poročilu Centralnega tajnika je dal poročilo odbora v Zilrih tov. Mohorič, ki je na-

domestoval podtajnika. Po obeh poročilih se je sodelstvo izvolilo sledeči novi odbor: Predsednik tov. Mohorič; podpredsednik tov. Lovro Subić, blaginjak tov. Stefan Mlakar; odbojniki: Luka Jesenko, Ivan Kavčič, Marija Pivk in Jera Jelenc. Kot zaupnik za Račevo in Zirovski vrh je bil izvoljen tov. Ivan Jereb. Občnemu zboru je sledil shod zoper dragino, na katerem je občinsko poročilo tov. Kravos. Podal je jasno sliko o vzrokih sedanje neznozne dragine in sredstva za ublažitev iste. Povdarjal je, da je smatrati bankrotsko vlado kot glavnega krivca dragine. Njegovo jako tehtno poročilo so vzeli zborovalci z navdušenjem na znanje in s splošno odobraviteljo. Sprejeto so bile dve resoluciji. Ena zoper dragino in druga zoper odlok okr. glavarstva naj okrajni zdravnik biva v Skofji Loki. V resoluciji zahtevajo in prosijo občinarji občine Zilrih naj okrajni zdravnik biva v Zilrih ne pa v oddaljeni Skofji Loki, katera že itak ima svojega zdravnika. — Novemu odboru kličemo: »Na vsrtašno in plodonosno delo!«

— Zdravstveni odsek za Slovenijo razpisuje službo okrožnega zdravnika za zdravstveno okrožje Podčetrtek. Interesente se opozarjajo na razpis v Uradnem listu.

— Siromašna država. Bil sem v Zilrih in se ob tej priliki poda na sprehod proti naši italijanski meji. Ze od daleč me je vabila v oči velika palatoloca italijanska »trikolora« in pod njo tabla z napisom: »Linea provizoria — Italija - SSS«. Na meji stoji obmejna straža, šest italijanskih vojakov in en Rus. Medtem ko sem se z Lahi kolikotkoliko lahko sporazumel, me ni hotel Rus absolutno ničesar razumeti ali pa res ni razumel! Upravičena je bila pritožba domačinov, da se z Lahi bolje razumejo kot z Rusi, in vprašujejo se, čemu tu ruski vojak. Kje so naši vojaki? Ljudstvo razume naš jezik, ne pa ruski. Jaz sem se pa čudil, če je naša država res tako siromašna, da si ne more postaviti na mejo našo državno zastavo in pa napis: »Začasna meja SSS-Italija«. Zakaj naj bi naš človek ne videl kje je naša meja? Zakaj ne bi tuju tuji naša trobojnica palatoloca v pozdrav? Pri tej priliki naj omenim še nekaj. Italijani so si postavili barako za pet ljudi, da ne morajo vojaki v zimski zimzovati. Naš vojak pa nima nobene strehe in je prišljen ob najhujšem mrazu ostati na cesti. Zgodilo se je slučaj, da so italijanski vojaki povabili naše v barako k ognju. Vojak je šel in se pogrel. Revez je bil pozneje radi kršitve zapovedi kaznovan. Mislim, da je umestno postaviti, četudi najslabšo barako za vojake ob meji. Taki stroški pa res še nismo.

— Iz Sevnice nam poročajo pod naslovom: »Kaj vse si Nemci v Jugoslaviji dovoljujejo«. V nedeljo, dne 23. t. m. se je odpravil tu žalosten dogodek, katerega glavni in edini krivec je bil sin tovarnarja Winklerja (rajinovec). Omenjeni individui je popolnoma ponedolžnem prestrelil treh mlademur brivcu v Sevnici, Kraju. Po izpovedi žrtve, ki se sedaj bori s smrtjo, se je žalegra odigrala približno takole: V nedeljo se je Kraje v družbi svojih prijateljev zabaval in izpil par kozarcev čez mero, kar se mladim ljudem večkrat in lahko pripeti. Ko se je nato zvečer v najhujšem dežlu in snegu vračal domov, je zagrešil pot in zašel v drugo smer do Winklerjevega doma. Prepričan, da je dospel domov, je skušal odprti vrata. Ker so bila trdna zaprta je zavil okoli hiše k drugim vratom. Ker so bila tudi ta zaprta, je pristopil k brali, da bi splezal po njej v prvo nadstropje, uverjen, da je tu doma. Omenjam, da se mu je tak slučaj že pripetil. Preden pa je dosegel svoj cilj, je počil strel in Kraje je padel prestreljen skozi treh na tla, kjer so ga našli ležečega v nezavesti in ga preneljali v bolnico. Po izpovedi žrtve Winklerjevev sin pred strelom ni dal nobenega znamenja in je rabil oržje popolnoma neupravičeno. Kraje je bil glava tukajšnjega sokolskega naraščajca, povsed priklubljen in edina podpora svojih staršev. Pričakujemo, da bo oblast nastopila z vso strogostjo in pokazala oholemu bivšemu nemškemu oficirju, da rajhovcem ni dovoljeno streljati jugoslovenskih državljanov na naši rodni zemlji! Oblast naj pouči očeta, ki izkorišča naše delavstvo in ki molze iz našega ljudstva milijone, kaj je dolžnost, vojaška oblast pa naj pošlje njegovega junaškega sina, ki streliš brez orožnega lista naše ljudi, na albansko mejo, kjer bo imel dovolj prilike, izkazovati svojo strelsko zmožnost. Sedaj ko to pišem peljejo žalostnega streca s koščjo pod ključ. Govore, da upa vsemogočni Winkler vsa afero z denarjem spraviti s sveta. R. K.

— Glasbena Matica najodličnejše muzično društvo v Ljubljani priredi sredi novembra v veliki dvorani hotela »Union« svečani žalni koncert v počastje spomina blagopokojnega kralja Petra I. Osvobodilca. Koncertni spored izvajata pevski zbor, broječ 140 pevcev in pevki in pa orkestralno društvo Glasbene Matic v Ljubljani, ki ima 40 članov godalnega orkestra. Na vzporedu so v prvi vrsti svečani žalni obredni spevi, med njimi Hrističev »Opelo«, ki je posvečen izginolim padlim in žrtvam vojn za osvoboditev našega naroda. Za koncert vlada v Ljubljani največje zanimanje.

— Tržaška posojilnica in hranilnica v Trstu pozivlja vse imetnike od nje izdanih

ANOVIČ:

Na pokopališču.

Mislim, da ima vsakdo tudi svojo posebno simpatijo do tega ali onega sprehoda. Spominjam se, da je na primer pokojni jezikišlovček Levec najrajši krenil proti St. Vidu in Slegova Janeza, kjer je navadno zadel na večjo družbo. Navadiš se na neko pot, nekaj ugaia tvojemu očesu, tvojemu čustvu in nagnenju, začutiš veselo razpoloženje, toplota pride v tvoje srce in sam ne veš kedaj vzraste in se porodi nekaj, ki je del tvojega bistva, kos življenja.

Kadar smo zahrepeneli po pravi fantovski razposajenosti, smo jo navadno ubrali po Dunajski cesti. Ko zapustiš za seboj zadnjo hišo, zadnja od vseh strani široko ljubljansko polje, iz nobene ljubljanske ceste pa menda nimaš tako lepega pogleda v daljavo, kakor od tu. Ko pogledaš na visoke Kamniške planine, se zdi, kakor bi se zasmejala vsa duša, ki je vesela, da se raduje ob tem najlepšem spomeniku naše domovine. Koliko govorimo o

umetnosti! Tisočkratno je potencirana v naravi nerazumljivi, skrivnostni in nepopisni, le neznan odsev je prenesel človek v svoje delo, ko je začutil ogromnost, veličino in nadmoč stvarstva. Tudi Faust je klical duhove, ki jih ni nikoli doimel...

Ali ste že hodili v mesečini iz Jezice proti Ljubljani, ki je navadno v taki noči obžarjena z rdečastim sijajem, v katerem se kopije ljubljanski grad, da misliš, bajeslovni morski bog prihaja iz valov in se otresa zadnje vodene taničice, ki se še oprijemlje ogromnega telesa. Böklin je moral čutili nekaj takega, ko je slikal svoje nedosegljive faune, ki vstajajo iz bečevja sanjavih oči, kakor opojeni s poželjivo ljubeznijo.

Na najlepšem prostoru so imeli stari Ljubljančani svoje pokopališče, pravzaprav kar doma. Kdor je rad obiskoval grobove svojcev, je lahko napravil sprehod v pozni popoldanski uri. Takrat namreč najudovitejše žari v vseh barvnih nijansah skalnato ozadje sv. Krištofa, pravo igračkkanje z barvami, ko je pokrito s snežno odejo. Morda se boste čudili. Kadar želim duševnega

miru, nekaj takega, kar je izrazil nemški pesnik v besedah: Nichts zu denken war mein Sinn, takrat zaidem med to otožno zelenje. Sami tuji v grobovih, nepoznani, kakor parizki spomenik neznanemu vojaku, a vendar preide slednja misel v čustvovanje. Hiša nasproti pokopališča govori kakor stoletno župnišče tam nekje med dolenjskim gričevjem. Posebna okna ima, primerno barvo, brezbarvno, pritičljivo mostovž, kakor ga še nisem videl v Ljubljani. Ne poznam ljudi, ki notri stanujejo, a kadar grem mimo, se mi zdi, da stopi na prag sivolasi župnik z brevijem v roki. Vidite, to je čustvo, ki mu je težko najdeš pravi vzrok...

Ce želite spremembo, poglejte na sosednje prostore nekdanjih Törjsovih tovarov, da občutite dolgočasje in mrzlot, da vas zazebe v duši.

Pred nekaj dnevi sem zopet obiskal pokopališče. Oglasil sem se v tistem kotu na levi strani, kjer zijajo v zidovju široka železna vrata, ki jih še nikoli nisem videl odprta. Ali veste kaj je tam? Domovje naših kulturnih delavcev. Sami so skoraj nozabljivi. Koliko njihovih

ni. li nosimo seboj, koliko granitov so vložili v duševno zgradbo, ki jo gradimo še danes. Atomi v razvoju plemenata, naroda in človeštva. Niso vse, a brez njih bi ne bili nič. Zakonitost brezkončne evolucije jim je prisodila odlično mesto. Med vrhovi cipres čitam v zlatih črkah imena:

Fr. Gestrin
Anton Askerc
Bož. Rač
Ant. Rač
Iv. Nep. Resman
Fr. Levstik
Ivan Železnikar
Andrejčkov Jože
Podmilšak

Prav v bližini pa je »Poslednja sestra Prešernova«. Skoda, da ni prišel v sosedščino Askerca in Levstika še njen veliki brat France. Zastopali bi naš skoraj stoletni in največji duševni razvoj. Resman je sanjal o našem Vstajenju, ker čitam v marmorju njegove stihe:

Povejte vse planine,
Kdaj bo vzbujena dan?
Povejte nam: kdaj vstane
Iz robstva — prost Slovan?

Vstal smo, prijatelji Resman, a mnogo jih je še v žalosti in tugi. Njihovo

oko še v hrepenenju gleda proti Kamniškim planinam, srce pa upa in pričakuje.

Zadnji v tem kotu je dr. Murnik, pred nekaj desetletji odlična ljubljanska osebnost, znano ime.

Obiščem še druge. Grobnica »Trgovsko bolniškega in podpornega društva« z nekaj nemškimi napisom, je sprejela Franceta Kadilnika. Zadnjikrat sem videl vrliga planinca-starčka pri otvoritvi Kadilnikove kočice na Golici. Takrat je veselo pela harmonika in proti Koroški se je razlegalo: Na planinah solnce se stie...

Vsa leva stran pokopališča je izpostavljena solncu, v jesenskih dneh se razvija po teh grobnicah naravnost prijetna toplota. »Ruhestätte der beiden Familien des heiligen Vinzenz von Paul« se je takoj v začetku te vrste v zadnjem desetletju sloveniziralo. Sploh je zanimivo dejstvo: Če hočes študirati naš nacionalni razvoj, poidi na pokopališče in čitaj napise na spomenikih. Čim bolj je raste vpliv slovensčine v javnosti, tem manj nemških napisov. Za

hranilnih in deležnih knjižic, katere še niso bile po požaru Narodnega doma (Balkana) v predel predložene, da jih predložijo ali pa priporočene vstopilne v svrhu pregleda (priložilo naj se znanke za povrnitev knjižic). Knjižice posojilnice in hranilnice v Ljubljani, Dunajski cesta, Deležev in hranilnih vlogov knjižic, katere ne bodo do konca novembra t. l. predložene, ne bo mogla Tržaška posojilnica in hranilnica vstopeti pri obrestovanju in mora odločiti odgovornost za vse event. posledice.

— Izprememba imena poštne nabiralnice Čušperk v Velika Račna. Radi preimenovali poštne nabiralnice Čušperk v Veliko Račno se izpremeni ime poštne nabiralnice v Čušperk p. Grosuplje v »Velika Račna« p. Grosuplje.

— Vabilo na 29. letni občni zbor ženske in moške podružnice družbe sv. Cirila in Metoda v Trbovljah, ki se vrši v nedeljo dne 6. novembra 1921 ob 4. uri popoldne v biljardni sobi gostilne ge. A. Forte v Trbovljah na Vodi. — Spored: 1. Pozdrav predsednikov; 2. Poročilo tajnika; 3. Poročilo blagajnika; 4. Poročilo rač. pregledovalcev; 5. Volitev novega odbora; 6. Služajnosti. Odbor.

— Potne izkaznice. V Uradnem listu z dne 22. okt. je objavljen pravilnik o izdaji in vodenju potnih izkaznic. Glede potovanja po notranjosti naše kraljevine pravi člen 38. tega pravilnika, da za sedaj za ta potovanja še niso obvezne posebne legitimacije, vendar pa se mora vsakdo na zahtevo policijskih ali občinskih organov zadostno legitimirati. — Izjemoma smejo pokrajinske uprave ali okružna načelstva (zlasti v južni Srbiji) za svoje območje odrediti obvezno potovanje z legitimacijami, vendar pa morajo pred poročati o tem ministrstvu za notranje zadeve, in navesti tudi razloge, zakaj da se zahteva uvedba potnih legitimacij za notranji promet.

— Vinska trgatve v ormoškem okraju je končana. Trgatev je bila letos še enkrat bogatejša kakor lani in sodi se, da bo letošnje vino v kvaliteti celo boljše, nego ono iz leta 1917. Cena mošta je povprečno 20 do 23 kron. Trgovina z moštom je zelo živahna, zlasti, ker se je osnovalo več novih vinskih združenj.

— Gozdni požar. Na Kolovratškem vrhu je dne 21. t. m. izbruhnil gozdni požar, ki se je raztegnel na 40 oravov. Izmed več drugih posestnikov sta bila posebno oškodovana Jožef Resnik in Andrej Lovrač. Škodo teh dveh posestnikov cenijo na 25.000 kron.

— In stal je pred mano gozdni hudici... Dne 15. sept. je čul gozdar Ocelj tekmo popoldneva več st. elov visoko izpod Špika. Vedel je takoj, da so zopet divji lovci med kozami pod Špiškim robovi. Poslal je takoj svojega tovariša domov po svojega sina in orožnika. Ker je vedel, kje se morajo vračati divji lovci domov je zasedel obe stezi, ki peljeta iz one kotline. Okoli 7. ure zvečer prideta res po določeni stezi dva divja lovca. Ocelj pravi takole: Stal sem za grmom in gledal na stezo. Čul sem korake dveh moških, ki sta se blizala grmu. Ko sta se približala neznanca grmu na par korakov, sem stopil izza grma na stezo in stal je pred mano, ne divji lovec, marveč pravcati gozdni hudici. Grda maska na obrazu, poveznik klobuk na glavi, dolga brada do pol prsi — narobe oblečen suknjič, obšit z raznimi raznoobjimi krami. Za hip sem se ustrašil, ustrašil pa se me je tudi hudici. Hipno presenečenje je minulo trenotno in pograbil sem masko. Toda zmuznil se mi je in pobegnil. Jaz za njim. Pri lovu sem padel, med tem pa je prišel moj sin, ki je končno zalotil divjega lovca v neki kotlini. Ko je možakar uvidel, da ni rešitve, je izročil puško in se udal. Spoznal se v gozdnem hudici divjega lovca Petra Robiča iz Gozda. Strast ga je dovedla do lova, kajti verjetno je, da njemu kot dobremu posestniku ne gre za dobiček. Mož se je zagovarjal, da je našel na poti iz planine nahrbtnik in puško. V nahrbtniku je bilo meso treh divjih kozlov in daljnogled. Suknjič pravi, da je obrnil radi tega, da se ne okrvavi. — Kljub raznim poskusom se mu ni posrečilo uveriti sodišča o svoji nedolžnosti, kajti preveč točno so ga priče spoznale. Njegov tovariš je pobegnil. Peter Robič je bil obsojen na 4 mesece težke ječe in mora plačati za ustreljeno divjačino 1360 kron.

Ljubljana.

— Kralj Aleksander na poti v Beograd. Včeraj zjutraj ob pol 7. uri se je peljal kralj Aleksander na poti iz Pariza v Beograd skozi Ljubljano. Na kolodvoru ga je pričakal pokrajinski namestnik g. Ivan Hribar, in ga je spremlil do Zagreba. S kraljem se je peljal v Beograd tudi ministrski predsednik Nikola Pašić.

— Zupan dr. Perič sprejema stranke vsak ponedeljek, torek, četrtek in petek od pol 12. do 1. popoldne.

— Zvezda slovenskih pevskih zborov v Ljubljani vladno prosi vse p. n. člane ljubljanskih pevskih društev, da pridejo v torek, dne 1. novembra ob 11. uri dop. v pevsko dvorano Glasbene Matice, Vegova ulica 7/II k pevski vaji. Popoldne istega dne poljo namreč združeni pevski zbori običajne nagrobnice na novem pokopališču. Odbor pro-

vsako sledeče desetletje je lahko opaziti napredek.

Dr. Janko Paik ima ta-le napis: Zaman v življenju iskal sem miru Daj, mati zemlja, da ga najdem tu.

Poleg njega počiva Pavlina Pakkova in njun sin Milan Pakk. Zadnji je umrl neposredno pred vojno, ker se je prehladil na šolskem izletu. Bil je med našimi najboljšimi profesorji in znanstveniki delavci. Dobro se še spominjam, ko smo ga pokopali neki deževni dan. Mnogo bi bil še dal nadarjeni mož svoji domovini.

Tu v bližini je tudi Dr. Oražen, ki mu je Ljubljana pridelala tako sijajen pogreb. Na levi in desni pa je vse polno bezga. Nikjer ga še nisem videl toliko. Spomladi mora tu bezgova belina razširati omanljivi duh, ker solnce je vedno dovolj.

Kadar grem mimo naše mrtvašnice, me je vedno groza. Kaj tako zanemarljiva in ledeno širahotnega je težko najti. Sploh je treba povedati, da je pokopališka uprava pod vsako kritiko. Koliko umetnosti in piletete najdeš po italijanskih pokopališčih! Pri nas pa že

si točne in polnoštevilne udeležbe, tako zjutraj pri vaji, kakor popoldne pri nastopu.

— Glasbena Matice v Ljubljani priredi v ponedeljek, dne 14. novembra točno ob 8. uri zvečer v veliki dvorani hotela »Union« svečani žalni koncert v počastitve spomina blazopokojnega kralja Petra I. Osvoboditelja. Pri koncertu sodelujeta pevski zbor in orkestralno društvo Glasbene Matice. Predprodaja vstopnic bo od 10. novembra pričniti dalje do večera koncerta. Podrobnosti in natančni spored objavimo v našem listu.

— Aljažev častni večer s koncertom priredi SI. gl. dr. »Ljubljana« v veliki dvorani hotela »Union« dne 7. nov. t. l. Poleg dveh Aljaževih se bodo pele slov. umetne in narodne, slovaške in srbske (makedonske).

— Načelstvo Narodno-soc. stranke, Današnja seja se vsled praznika preloži na jutri, v sredo, dne 2. nov. 1921 ob 8. uri zvečer.

— Članice Kola jugoslov. sester ne pozabite, da je v četrtek 3. t. m. ob 5. uri v društveni sobi odbora seja, katere se zanesljivo udeležite.

— Ljubljansko študentsko društvo nadaljuje s predavanjem: Ustni potovanja po Srbiji, predavatelj g. Črnogaj, v petek, dne 4. novembra t. l. ob pol 8. uri v šoli na Ledini. Točno in polnoštevilno!

— Na tehniški srednji šoli v Ljubljani je nastavljen za sborbovščino profesor dr. Stojkovič iz Zadra.

— Dva nova odvetnika. Odvetniško pisarno je otvoril v Sevnici ob Savi dr. Rok Jensenko. V Ljubljani je odprl svojo pisarno v Pražakovi ulici 3 dr. Martin Malnerič.

— Poštni urad Ljubljana 3 se je preselil iz svojih dosedanjih prostorov v nove prostore v isti hiši. Vhod je iz Kopitarjeve ulice. Obenem pa pripomnimo, da se imenuje ta urad od 1. septembra t. l. naprej poštni urad Ljubljana 4.

— Preselitev poštnega urada Ljubljana 4. S 1. novembrom 1921 se preseli poštni urad Ljubljana 4, ki je bil doslej na Starem trgu šte. 34, v poslopje poštnega ravnateljstva na Sv. Jakoba trgu šte. 2 (bivša Virantova hiša) in se bo imenoval »Ljubljana 3«. Dosedanji poštni urad Ljubljana 3 na Vodnikovem trgu se bo imenoval od 1. novembra t. l. dalje »Ljubljana 4«. Poštni urad Ljubljana 3a (na Sv. Jakoba trgu šte. 2) bo uradoval ob delavnikih nepretrgoma od 8. do 18. ure, ob nedeljah in praznikih pa od 9. do 11. ure. Blagajna bo ob nedeljah zaprta.

— Med 5 domačih revnih vdov ima ljubljanski magistrat razdeliti 400 K, vsaki po 80 K. Treba je pisмено prošnjo, kakor je razvidno iz razglasa, ki je nabit na magistratu. Prošnje se sprejemajo le do 15. novembra t. l.

— Obračun. Pred nekaj dnevi je prišel neki Slovenec Ljubljano, ki je v službi v Nemški Avstriji, na dopust v Ljubljano. Neprilicovano je naletel v kavarni svoje znanke, ki so ga prav dobro poznali iz avstrijske vojne službe, obilo leta časa prave vojaške evolucije našega 17. p. polka v Judovem, ki je zahtevala precej žrtve. In ti ljudje so spoznali tega nemškega gosta, laždomovca, da je isti, ki je dal povzeli strojnimi puškami, da naj streljajo na »Janeze«. Mož se je zagovarjal z besedami: »Kar je bilo, je bilo, to ne stori nič!« Toda stari Janezi tega niso tolmachi tako lahko, kot jim je hotel moč superstiti in so nastopili prav odločno proti njemu. Umevno je, da je rodilo ogorčenje nad početjem takratnih izdajic in licemerov tudi nastop, ki ga izzove samo skrajna razburjenost. Pripomnim pa, da so bili gospodje popolnoma trezni. Ta možakar je pozabil, kaj da je in zapečatil svojo sramoto s tem, da je, mesto da bi se odstranil, poklical stražnika, ki je pametno ravnal in odpeljal celo družbo na policijo. — Umevno bi bilo, da se podobne avstrijske »Uraubarje« kratko nazne nazaj preko meje.

— Poroka. V pravoslavni kapeli se je včeraj poročila gđ. Vera Renčelj, hčerka iz znane tržaške rodoljubne rodbine Renčeljeve, z g. Milošem Radisavljevičem, carnikom III. razreda. Mlademu paru želimo obilo sreče! Na svatbi iste se je nabralo za Kolo jugoslovenskih sester 480 kron. Lepa hvala!

— Brzovlaski povozil 12 letno dekle na Viču. Na železniških prelazih, obilo po Tivoljem vedno opažamo kako neprevidna mladina in večkrat tudi odrasli hodijo tik pred dolhodom vlaka preko zaprtih zatvor preko železniške proge. Žrtve te neprevidezosti je postala včeraj zjutraj 12 letna Anica Remžarjeva, hčerka nočnega čuvaja v Kolinski tovarni. — Dekleto je šlo na pokopališče na Viču preko prelaza nasproti pokopališča. Čestne zapore so bile zaprte in ker dekle še ni videlo vlaka, je šlo pod zapornimi na železniško progo. V istem hipu se je približal brzovlak. Ko je hotelo dekle odskočiti, se mu je zataknila peto od čevljev v presledke dvojnih tračnic. Predno je odskočila, je pridrvel brzovlak, ki jo sicer ni zadell, pač pa jo je potegnil za sabo zračni pritisk in jo tiral skoro 50 m ob progi. Dekle se je tako pobilo, da je ostalo na mestu mrtvo. Glava ima skoro popolnoma razbito. — Ponesrečenko so odpeljali domov na Vič.

na novem pokopališču raste trava po vseh potih. Zdi se, da zastavni in rejeni cerkovnik nima smisla za lepoto.

Vso zgornjo, vzhodno stran, so okupirale nekatere rodbine. Vse so skoraj po eno zgradbo, ki pa nima nič izrazitega, umetniškega na sebi. Kakor bi se hoteli ločiti od drugih, patricijev med plebej, krajinski duh, ko je še vsak Ljubljano nosil mesto slovenskega pristno kranjskega imena. Aleševce jih je pozneje v »Brenclju« krstil z nemškutari. Najdeš samo imena starih ljubljanskih trgovskih rodbin, kakor Zeschko, Kosler, Luckmann, Janesch, Krisper, Taucar in Ambrosioni. Kje so danes? Skoraj še samo zgodovinske priče žalostne preteklosti malega naroda.

V bližini se je lasel Bartholomaeus Kopitar z dolgim latinskim napisom, kakor se spodobi za učenjaka takratne dobe. V njegovo družino bi lahko prišel France Prešeren, da bi se pogovarila o pomenu in namenu poezije. Danes bi se morda že pobotala in nekaj mogočnega gospod Kopitar bi pozabil na Prešernovo ostrobesednost, da je čevlje sodi naj Kopitar. V njuni družini bi

Maribor.

Na Vseh svetnikov dan bošta pela žaloslinke združena pevška zbor »Glasbena Matice« in »Drave« ob pol 3. popoldne na pokopališču v Pobrežju, ob 4. uri pa na starem mestnem pokopališču.

Kakor se čule, je bila mariborska »Eskomptna banka« danes prodana nekemu beograjskemu bančnemu podjetju za 30 milijonov kron ter bo poslovala od sedaj naprej pod imenom »Jugoslovenska banka«.

Kaj pomeče nar. soc. advokati k imenovanju dr. Leskovarja pravnim zastopnikom Maribora? se vprašuje nedeljski »Tabore«. Če je tako radoveden, mu povemo, da n. soc. advokati ne rečejo k temu zastopstvu prav ničesar, ker na to zastopstvo niso nikoli računali, niti pred, niti po volitvi v mestno občino. Pač pa so na to mislili mena da že pred volitvijo zelo številni JDS advokati, kateri se sedaj ne morejo poxabit z njegova poraza. Da so soc. demokrati malce nagradili dr. Leskovarja s tem zastopstvom, je samoočebni umevno. So že vedeli, zakaj so to storili. Na neki način se morajo odločiti stranki, ki jim je pomagala zjajati mestnega konflikt. Roka roko umije, kaj ne da?

— »Čedne« in »značajne« učitelje zbira »Straža«. Vsaka številka prinese po en eksampler. Zadnjič je bil nadučitelj Cvetko iz Vuče vasi in sedaj Horvatič iz Cvena pri Ljutomeru. Ko obere enkrat Prekloj, potem se bode ozrla so po drugih krajih naše domovine. Zanimivo je, da gospodje pri »Straži« naravnost povedo, da bodo take »čedne« in »značajne« eksamplerje razstavili takrat, kadar bode njihova stranka na kmilu. Torej kakor vse kaže, bode še dolgo igrala pri šoli politika prve gosli.

Koncert za 30 oseb so imeli v petek donski kozaki v Narodnem domu. Pevske in plesne točke so bile neki nad vse krasne. Kje so neki ta večer ostali tisti, ki se v javnosti pritožujejo nad »mrtvo« sezono, češ, da nimamo ne gledališča, ne koncertov, zato moramo začeti — plesati. Da, dal kostilne, kavarne, kino in plesi imajo brez reklame dovolj obiskovalcev. Za kulturne prireditve pa meščani in trgovci nimajo toliko smisla, uradništvo pa ne denarja, posebno proti koncu meseca.

Vranoglavci so osrečili tudi Maribor. In sicer jih je dobil glavni kolodvor 16. Pravilo, da se prav tako dobro obnesejo, kakor oni na meji. Oni ne razumejo našega jezika, ti pa seveda tudi ne. No, pa vsaj do njihovega komandanta bode bližje, če še vedno stanuje v mariborskem hotelu.

Velika tatvin. V mehaničnem pleternico g. I. Parte v Orožnovi ulici št. 6 so v noči od nedelje na ponedeljek vlomili neznanji tatovi ter odnesli raznega izgotovljenega in nedodelanega blaga v vrednosti 70.000 kron. O storilcih ni nobenega sledu.

Umrla je v tukišnji bolnici včeraj gospa Olga Vodušek roj. Haifer, vdova nadučnika v Framu.

Trgovci so se uprili. Mariborsko občinsko razsodišče jih je pozvalo, da naj priljajo svoje dobičke in dovolijo vpogled v poslovne knjige. V petek so trgovci vsi ogorčeni privedli radi tega zborovanje pri Gambinu in seveda odklonili vse zahteve razsodišča, zato »ker ni valuta sigurna in ker ni upravičeno razsodišče zahtevati kaj takega«. Glavnega vzroka seveda niso povedali namreč, da bi bilo pri nekaterih g. trgovcih silno zanimivo vpogledati v knjige, da bi kupujejo občinstvo na ta način zvedelo, s kakimi procenti delajo zlasti nekateri trgovci. Značilno je, da se opaža zlasti v nižjih delavskih in uradniških slojih vedno večja beda in obubožanje, medtem ko trgovci vedno bolj razširjajo svoje trgovine in ne pride nobeden na — kant. Konkurnzi so bili v normalnih časih nekaj vsakdanjega, a zdaj ni o njih ne duha ne sluha, kljub nestalosti naše valute. Smo res radovedni kd bode zmagal, trgovci ali pa razsodišče v tej zadevi. Skoro bi stavili, da bodo zmagali prvi, ker sedanja vlada ščiti bogatino — kakor kaže slučaj bančnih denarnih pisem v Ljubljani — reveže pa še bolj pritiska.

Pobegli kaznivci. Iz mariborske kaznilnice so pobegnili, in sicer od dela pri kaznilnici 23 letni delavec Jožef Stigar, doma iz Koprivnice, ki je bil obsojen radi tatvine na 3 in pol leta ječe, dalje delavec Ignac Kolar iz Dravlj, že 15 krat kaznovan radi tatvine, obsojen na 2 in pol let ječe; Hrnčik Franc, delavec iz Rdečega brega obsojen na 18 mesecev težke ječe. Guik Henrik iz Ivanperškega, obsojen na 18 mesecev ječe zaradi tatvine in Barle Valentin iz Braslovč, čevljar, obsojen tudi radi tatvine na 18 mesecev ječe. Kam so utekli kaznivci ni znano, pač pa so jih sledili proti mej.

Celje.

Celjsko pevsko društvo zapoje danes na praznik Vseh svetnikov ob 3. uri popoldne, kakor vsako leto, tudi letos na okoliškem pokopališču žaloslinke.

Celjsko dramatično društvo je minulo soboto zvečer pri razporednem gledališču umorizilo pod režijo g. Krella veseligrro »Ulica št. 15...« Igralo se je dobro in je predstava dosegla popoln uspeh. — Za prihodnje dni se pripravljajo »Sreča v zatijšu«.

Tekma konjenice Kubanskih kozakov. V nedeljo popoldne se je na igrišču »Atle-

tikov« v Celju vršila tekma kozaske konjenice kubanskih kozakov. Posetilo je tekmo mnogobrojno celjsko občinstvo. Kozaki so proizvajali 20 točk. Vratolomna izvajanja izbornih in urnih kozaskih jezdecov so žela n. več priznanja od strani gledalcev.

Nesnan obsebene. Pred par dnevi smo poročali, da so našli v gozdu poleg mestnega pokopališča neznanega obsebnca, ki je visel že dalj časa. Dognalo se je, da je to neki Keler, stanujoč v mestu, po poklicu tapetnik. Svoji ženi je rekel, ko je odšel od doma, da gre na delo v St. Peter v Sav. dolino, šel pa je v gozd in se obesil. Vzrok samomorja so najbrž slabe družinske razmere. Zapušča ženo in več otrok.

Nadpregled invalidov za občino Celje-okolica se vrši v dne 22. in 23. novembra pri Komandi celjskega vojnega okraja.

Infanterijska kasarna v mestu Celje se odslej imenuje »Kasarna Kralja Petra I. Osvoboditelja«, ona v Gaberju pa Kasarna kralja Aleksandra.

Vsi obrtniki in industriji v občini Celje-okolica morajo vsled zahteve okr. glavarstva prinesiti na občinski urad v 14 dneh svoje obrtne liste.

Svinjska mast je v Celju zopet poskočila v nekaterih trgovinah na 85. v drugih na 88 kron. Kaj dela občinsko sodišče za pobiranje dražnine?

Občinsko sodišče za pobiranje dražnine v Mariboru je, kakor čitamo, določilo cene kavi, čaju itd. po kavarnah. Tudi v Celju bi v tem oziru ne škodovalo storiti enake korake.

Občinski svet občine Celje-okolica je imel v nedeljo popoldne svojo prvo sejo, v kateri so se izvolili razni odseki.

Ptuj.

Ptujski list, ki je pred tremi tedni prenehal izhajati, je 30. okt. zopet izšel. Opravičba v tej zadnji številki, da ni mogel iziti radi neprilic v tiskarni, je malo preveč predzna laž, ko je bil vendar pred kratkim v »Slov. Narod« cel članek, v katerem se je navajalo vzroke, zakaj se več ne tiska. Mar misli dr. Tone, da so ljudje tako pozabljivi, da se bodo pustili kar na slepo voditi za nos?

Na zadnjem demokratskem sestanku je poročal o gospodarskem stanju občine gerent dr. Senčar. Mnogo ni bilo treba poročati, ker ima občina malo kredita in nič denarja. — O tem žalostnem stanju pa kljub temu ni imel kaj poročati, ker v tistih 10 minutah, katere preživi v uradu, sampa, da podpisuje prejemnice mu spise, je dosti premalo, da bi se mogel o gospodarskem stanju občine točno informirati. Radovedni smo samo, če je poročal o vojašnicah, v katere je »zabila« občina okoli tristo tisoč kron v svrhu preureditve za stanovanja in ki so še erarična last. Kdo je ta kredit odobril in pod čigavo kontrolo so se vršile vse te preizdave, ki se bodo morale lepega dne na ukaz vojaške uprave postaviti zopet vse v prejšnji stan, kar bo stalo skoro gotovo še enkrat toliko: — o drobnem premogu, ki ga je zaukazal upravitelj iz plinarne zapeljati v Dravo. Tak prah in droben premog večje tovarne, kakor n. pr. opekarna Matzun, naša kupujejo, ker je cenejši in za njih obrat ravno tako dober: — o plačevanju stoletine na postaji dnevno za več vagonov po 24 dinarjev od vagona: — o plačevanju delavcev, ki obdelujejo tiste tri vrte napravljene pred klančino našlaj za tajnika, upravitelja in stavenika, itd. Če bi jim bil o vsem tem poročal, kakor tudi, da je vsled takega načina gospodarstva prišla občina tako daleč, da ne dajo nekateri trgovci na kredit niti par kron vredne škatle kolomaza, potem dvomimo, da bi bil dobič zaupnico. S takim načinom gospodarstva se ne more strinjati prav nobeden, niti najbolj zagrizen, a pošten demokrat ne. — Ni dovolj imeti naslov in čast gerenta, treba si je to tudi z delom zaslužiti!

Nedeljski cvetlični dan »Kola jug. sester« prirejen v korist ptujske uboge dece, ni imel tistega uspeha, kakor bi ga imel, če bi se prej malo več agitiralo ter ne pošiljalo okoli samo majhne šolske otroke.

Sokolstvo.

Telov. društvo Sokol v Mostah naznaja, da je za 6. nov. t. l. naznanjeni izredni občni zbor preložen na nedoločen čas. Odbor.

Sport in turistika.

Maribor: Ilirija. Danes ob 15. uri se vrši na igrišču Ilirije nogometna tekma med Mariborom, prvim klubom v Mariboru in Ilirijo. Maribor I. moštvo je trenutno v prav dobri formi, tekma bo torej gotovo zanimiva. — Ob 14. uri predigra dveh naraščajskih moštev.

Ilirija, Ljubljana: Ilirija, Zagreb 3: 2 (1: 1). V nedeljo je zmagala v nogometni tekmi gornjih klubov ljublj. Ilirija. V predtekmi je igral Hermes s neodločnim rezultatom 3: 3 proti rezervi Ilirije.

Ponovni uspeh naših kolegarjev v Zagrebu. Pri današnjih velikih kolearskih, motornih in avtomobilnih dirkah so dosegli ljubljanski tekmovalci ponovno krasne uspehe. V glavni kolearski dirki na 5 km, kolje se je udeležilo 5 klubov je zmagal s

krasnim apurto Solar (Ilirija, Ljubljana; drugi je bil Pavlija (Sokol), Zagreb; tretji Nardin (Ilirija, Ljubljana); četrti Kosmatin (Ilirija). Pri dirki za prvenstvo Zagreba, ki je bila odprta le zagrebški klubom je dobil prvenstvo Pavlija (Sokol, Zagreb); pri bandic dirki na 2700 m je zmagal prvi Znidaric (Gradjanski, Zagreb); drugi Umek, Ilirija, Ljubljana); tretji Kosmatin (Ilirija). Pri motornih dirkah na 10 km je zmagal v kategoriji nad 4 HP Barasič (Wanderer) član Ilirije, Ljubljana, in pri avtomobilni dirki je bil on drugi na Fordu proti Fiatu in Wandererju. Dirkam je prisostvovalo nebroj občinstva. V kolearski dirki juniorjev je zmagal Cesarec (Sokol, Zagreb); drugi Sotler (Ilirija, Ljubljana).

Veliko veselico s plesom in razdelitvijo nagrad priredi dne 13. novembra na Martinov nedeljo delavni kolearski klub Ilirija v Narodnem domu ter opozarjamo že danes vse prijatelje sporta in ostalo občinstvo na to prireditev.

Književnost in umetnost.

Grailna izložba — Čehi — Jugoslovenci. Na praznik 1. t. m. se otvori XX. umetniška razstava v Jakopičevem paviljonu pod Tivoljem — in sicer ob 11. uri popoldne. Razstavijo Čehi in Jugoslovenci umetniki grafiki. Razstava te vrste je sploh prva v Sloveniji. Razstavljenih je nad 200 del v vseh razstavnih prostorih najrazličnejših priznanih umetnikov. Slovenci razstavijo: — prof. Šentel več stvari z Istre; — Nenč Pilon iz Floreince; Jakac dela z Prage, Draždan, Berlina; Fr. Zupan, risbo iz Dubrovnika; po dolgem času nastopi zopet g. H. Smrekar itd. Posebna vabila se ne bodo razposiljala. Razstava naj bode znak Česko — Jugoslovenske kulturne skupnosti.

Droblj.

• Duhovnik — bokser. Zupnja v Chanuti v Kausasu (Amerika) ima ne-navadnega duhovnika. Kakor hočejo verniki svojemu priljubljenemu pastirju povišati dohodke, jih on zavrne, češ, da v bokserških tekmah itak dovolj zasluži. In res se udeležuje vseh tekem pri katerih ga vedno volijo za razsodnika, ker stavijo vanj največ zaupanja. Vedo namreč, da bo kot svečenik, toliko pošten, da bo razsodil nepristransko in drugič se on na ta posel res izvrstno razume. Zadnji čas je ta duhovnik hotel v svoji cerkveni službi demisionirati, toda njegovi verniki mu tega niso dovolili. Sedaj se pa njihov dušni pastir živahno zavzema za to, naj bi nadziranje nad boksanjem vzela v svoje roke — cerkev.

• Poljubi v Berlinu. Berlin preživlja resno krizo. Ni pa to socijalna, politična ali agrarna kriza, nego mnogo važnejša kriza morale. Gospa morala se je vsedla na policijski prestol in zagrmla, da je nemoralno in pohujšljivo poljubiti se na cesti ali na kakem drugem javnem prostoru. Policaji imajo nalog, prijavit vsakogar, ki na javnem prostoru da ali sprejme kak, če tudi le najkrajši poljubček. Pod kazen pride tudi, ako poljubi na cesti n. pr. mož svojo ženo, mati otroka, sestra brata itd., ker gospa morala je mnenja, da se ti lahko poljubljajo doma.

• Nov izum. V Dublinu je izumil neki Mc Tamara stroj, s katerim se zamore fotografirati signale brezžičnega brzojava. To napravo so preizkusili v dublinskem »Rotacion-klubu« in so poizkusi zelo dobro uspeli. Brezžični signali so točni in jasni. Izum bo posebne važnosti zlasti zato, ker vreme ne more nič vplivati na jasnost fotografije signala.

• Poizkusen atentat. Ameriški poslanik v Parizu je dobil zaboj, v katerem so se baje nahajale steklenice s parfumi. Ko je pa poslanikov komornik hotel zaboj odpreti, je eksplodiral peklenški stroj, ki se je namesto steklenice nahajal notri. Komornik je bil težko ranjen, poslaniku pa se ni nič zgodilo.

• Se bo vroče. Znameniti francoski zvezdoslovec Mariot zatrjuje, da so se v našem svetovsolju vršile velike izpremembe, vsled katerih dobiva solnce vedno večjo toploto. Radi tega, proročuje Mariot, ne bomo imeli v srednji Evropi nič več tako hudih zim kot navadno, pač pa bo bodoče poletje še bolj vroče, nego je bilo letošnje. — Se bo vroče!

leget k počitku dr. Krek, ki pa že pomene našo najnovejšo zgodovino, narodno ujedinenje, realizacijo nacionalne države, najvišji ideal vsakega naroda. Pri njegovem pogrebu smo menda zadnjičkrat čustveno dokumentirali, da smo Jugoslovani enota, ker potem je zopet prišlo vsakdanje življenje in strast v njegovem spremstvu.

V širokih in dolgih grobovih tam na desni je pustila ogromna borba človeštva svoje sledove velikega umiranja in začetke našega Vstajenja. Sinovi vseh narodov trohijo tam, mednarodna družba, brezštevila internacionala, ki se je vrnila k svojem izhodišču, prav po svetopisemskih besedah, da prah si bil in v prah se povrne. Čudovitost vseh čudovitosti, uganka vseh ugank: življenje ustvarja razlike, nasprotja in borbe, smrt vse prekine, izravna in poimi delavci. Dobro se še spominjam, ko naša zavest, da je smrt, ker narava ne pozna miru? Kaj se lahko godi v naši podzavesti, kako grandiozna je lahko raznolikost naravnih zakonov, ki jih naš razum ne bo nikdar spoznal. To je tok večnosti, brezkončnosti...

čva kultura! Koliko let še in na ozemlju sv. Krištofa bo zrasla skupina nove Ljubljane. Na prostoru, kjer je poteklo toliko solz, kjer plakalo sto in sto potrtih duš, bo vstalo mlado življenje, veselo in razposajeno... Zima in pomlad, življenje in smrt, porajanje in umiranje, večno prenavljanje in preobraževanje od najpriprostejšega atoma do najbolj kompliciranega organizma. Kdo bi domel to dejstvo, ki je edino resnično?

Mlada Ljubljana odhaja na pokopališče pri sv. Križu, ki je polno svetlobe in sredi ljubljanskega polja, da človek skoraj pozabi na smrt. Nemški napisi so povečini izginili, simbol našega nacionalnega rojstva. Lunder leži tam nekje v sredini. Septemberski dogodki leta 1908 so bili zadnji napori v naši veliki borbi. Še danes se z zadoščanjem spominjam, da sem vrgel kamen

Michél Zevaco:

„NOSTRADAMUS.“

»Tako bo in nič drugače!« je dejal Roncherolles s hrupavim glasom.
»Težka stvar!... Vraga, vraga!... Zelo težka stvar!...«
Roncherolles je planil na noge in odrinil svoj naslanjač s takšno silo, da se je zvrnil po tleh. Nato je pograbil Saint-Andréja za roko ter kričnil z divjim glasom, gledaje mu tesno v oči:

»Povej kralju, da je drugače moj trdni namen zaklati svojo lastno hčer — in tebe, podli petolizec in zvodnik, ki bi za deset tolarjev pehnil mojega otroka v naročje tega lopovskega veličanstva! Slišiš, Saint-André? Vse, kar sem rekel, se zgodi. Ako ne bo po mojem, ubijem Florizo in tebe, kralju pa napravim škandal, ki ga ne preboli niti on niti njegovo kraljestvo!...«

Saint-André je nekam prebledel.
»Daj, daj,« je zamrmral trudoma, »ne stiskaj me tako in pomiri se, stara sablja... Meša se ti, bogme da!«

Roncherolles je bil blede kakor prt, njegovo lice spačeno, oči zalite s krvjo; videlo se mu je, da išče psovka, a ne najde dovolj žaljivih. Če bi bil maršal izpregovoril v tem trenutku le eno dvoumno besedo — veliki profos bi mu bil skočil na grlo kakor ris in bi ga bil zadavil na mestu.

A pomaleh se je Roncherolles osvestil. Saint-André je veselo napolnil čaši.

»Bogme, kako se naglo razjariš! Daj, da pijem na tvojo gubernijo, na imenitno službo svojega sina — in na srečni odhod novoporočencev takoj po svatbi, pod tvojim očetovskim varstvom. Tako! Ali si zdaj zadovoljen?«

»Saint-André!« je vzkliknil veliki profos, »ako dosežeš to, mi rešiš življenje!«

»Bog mi je priča, da bom... samo če ne bi imel ti tako trde pesti!«

»Nikar ne zameri!«

»Eh, kaj,« je dejal Saint-André, »med nama to pač ne šteje!«

In res je bilo tako. Z stotinko tega, kar je bil rekel veliki profos, bi bil pozval maršal vsakogar drugega na dvoboj; ubil bi ga bil ali poginil sam. Toda Roncherolles ni mogel razžaliti Saint-Andréja, kakor tudi Saint-André ni mogel razžaliti Roncherollesa.

Deseta ura je minila. Dična prijateljstva sta poslednjikrat trčila s kolarci.

»Kakor nekdanj pri »Vedeževalki« — se li spominjaš? Moister Landry je imel imenitnega saumurca. To so bili dobri časi. Oba sva bila ježna in lačna, ti časti, a jaz rumenjakov. Nič ne tajim. Že od rojstva me spremlja slabost, da se ne umem braniti kovanega zlata. Nu, in tako sva zijala oba ter čakala nebeške mane. A zdaj? Jaz sem bogat; ti — imenitnik. In vendar se nama toži po tistih dneh.«

Steza spominov se je zdajci odprla pred njima. Saint-André, ki je pravkar še govoril, da mora domov, je sklenil sprejeti za noč prijateljevo gostoljubje... Kdo bi se mogel ustavljati miku nekdanjih srečnih ur?...

V tem pa se je nenadoma izvrtnil iz mraka njune vesti zločin ter planil na blede ustna. Roncherolles se je trepetaje sklonil k maršalu in vprašal tiho:

»Ali misliš katerikrat na njo?«

»Nanj!« je zajecjal Saint-André.

»Na koga?«

»Saj veš. Vidim, da veš. Tvoje blede čelo mi je priča in tvoje plašne oči. Potiš se od straha, moj stari!«

»Nu, kaj zato!« je bevsnil maršal. »Tudi ti se bojiš, in še kako! Strah te je, češ, morda pa Renaud le ni mrtev!... Kaj če bi se zdajci pokazal pred nama? Če bi se vrnil in bi naju vprašal: »Kaj sem vama storil, da sta pogubila vse kar sem imel?«...«

Roncherolles je zmajal z glavo in nezaupno pogledal okoli sebe. Maršal je udaril v nervozen grohot; nato je povzel:

»Renaud nama ni storil ničesar. Ničesar, ako ne štejeva tega, da na-

ma je obema otel življenje. Prijatelja sva mu bila. Brata! Tebi, Roncherolles, je dajal celo denarja. In sva ga izdala. Njegovo ženo sva prodala pohoti. Hudičeva lumpa sva pravzaprav, da veš, gospod veliki profos. — Od tistihdob je minilo več nego dvajset let — in ti me zdajci vprašaš, ali kaj mislim nanj. Vidim, da se oglašja v tebi vest. To je lepo in plemenito. A zame je preveč lepo: jaz ne poznam vesti. Na Renauda ne mislim nikoli. Nikoli, prijatelj; zdaj veš.«

Roncherolles je zmajal z glavo. Tenak smehljaj mu je prebiral obraz.
»Kako?« je vzkliknil Saint-André. »Kaj hočeš reči s svojim molčanjem?«

Beseda je bila prava. Roncherollesov molk je bil poln strašne zgovornosti. Spogledala sta se. Drug se je zdel drugemu pošast. Davni zločin je bil zarezan globoko v njune črte.

Tisti hip pa je dejal Roncherolles brez posebnega prehoda, iz dna svoje slovešče zamišljenosti:

»Nostradama ne morem videti. A ti, Saint-André?«

Maršal se je zdrnil baš tako kakor prej, ko mu je stari pajaš omenil Renauda. Odgovoril je:

»Kako ga ne bi sovražil, vedeževalca, maga, čarodeja, hlapca hudičevega! Že zato ga mrzim, ker me je tako prestrašil oni večer na dvoru.«

»Tudi z menoj je govoril,« je dejal Roncherolles, »in tudi mene je spravil v strah.«

»Tega človeka se morava odkrižati, veliki profos. Sicer pa je itak kraljeva volja.«

Roncherolles je še vedno majal z glavo. In zdajci je vprašal:

»Ali si mu dobro pogledal v oči? Si dobro poslušal njegov glas?«

Saint-André se je zdrnil. Priklimal je.

»Da veš,« je povzel Roncherolles, »prisegel bi, da sem že videl te oči. Prisegel bi, da sem že slišal ta bronasti glas. Saint-André Nostradama sva že poznala!«

Dolgo molčanje je zavladalo med sokrivcema. Pobešala sta oči. Oba sta se borila z grozo, ki je lezla na njiju. In vsak si je ponavljal v dnu srca:

»Zakaj mi je čarodej pretil? Kaj ima Nostradamus, da me sovraži?«

»Veliki profos,« je ponovil Saint-André, »tega človeka je treba spraviti v kraj, naj stane kar hoče!«

»Da!« je pritrdil Roncherolles z glasom nepomirljive odločnosti.

In spet sta se pogreznila v svojo sanjarijo... Brez prehoda, kakor prej, je nato povzel Roncherolles:

»Marija de Croixmart je mrtva. Več nego desetkrat sem videl njen grob na pokopališču Nedožnih otrok.«

»V grobu leži,« je dejal Saint-André. »Da, da, naš dobri kralj je bil takrat hudo zaljubljen. Kapelo je dal sezidati na njeni gomili!«

»Marija je mrtva,« je povzel Roncherolles. »Vsaj nič se nama ni bati!«

»In njen otrok — takisto mrtev,« je dodal Saint-André.

»Marije Croixmartske nisva umorila midva,« je zamrmral Roncherolles, blede kakor smrt. »Prestolonaslednik Franc jo je zabodel iz ljubosumnosti.«

»In tudi otroka nisva ubila,« je zastokal maršal; znoj mu je polival čelo. »Brabant Brabanson je opravil to delo.«

Spet je sledilo dolgo molčanje. Čez nekaj časa je ponovil profos z zamolklim glasom:

»Otrok je mrtev...«

In Saint-André:

»Mrtev je...«

(Dalje prihodnjič.)

Proda se:**POSESTVO**

ki se nahaja v dobrem stanju, postopje kompletno s pohištvom 5 goved, 28 orlov zemlje, blizu Poljčan. Več se izve pri Antonu Wirte, Križni vrh, Poljčane. 2147

LEP GIG

se prodaja. Polizve se v pivovarni »Union«. 2206

Službe:**KONTORISTINJA**

samostojna slovenska in nemška korespondentinja, izurjena strojepiska in stenografinja se takoj pod ugodnimi pogoji sprejme. Golob et Co. tovarna kemičnih izdelkov, Ljubljana-Vič. 2192

STROJNIK

absolviral mornarsko strojno šolo išče službe. Pismene ponudbe pod »strojnik«, na upravo lista. 2205

KNJIGOVODKINJA

se sprejme. V poštev pridejo samo tiste z večletno prakso. Nastop s 1. novembrom. Ponudbe do 30. oktobra na upravo lista pod »Knjigovodkinja 100«. 2204

DOBRA ŠTEPARICA

kakor tudi 5 dobrih čevljarjski pomočnikov se takoj sprejme. Plača se po dogovoru. Kramaršič Ivo, čevljarjski mojster, Novo-mesto. 2209

DVA DOBRA MIZARJA

za pohištvo sprejme v trajno delo proti dobri plači tverda Andrej Kurent, Višnjagora. 2204

KOT PRODAJALKA IN BLAGAJ-NIČARKA

išče začetnica mesta. Najraje v mestu in če mogoče z oskrbo v hiši. Razume nekoliko šivanja in vse gospodinske posle. Cenjene ponudbe pod »Marljiva« na upravo Jugosl. 2207

Razno:**DRUŽABNIK**

več v manufakturni stroki se išče. Ponudbe z označenjem kapitala pod »Trgovca« poštni predal 124, Ljubljana. 2202

ZAMENJAM TAKOJ STANOVANJE v Mariboru (tri sobe, predsoba, veranda, kuhinja, sobica za služkinjo, shramba in priključke) s stanovanjem v Ljubljani. Ponudbe pod »Park« pošto ležeče, Maribor. 2185

VELIKA, POPOLNOMA SEPARIRANA, ČEDNO OPREMLJENA SOBA

na Karlovski cesti se zamenja, če tudi z manjšo v sredini mesta. Naslov se izve pri upravnistvu Jugoslavije. 2196

LOKAL

v sredini mesta se išče proti dobri najemnini. Pismene ponudbe na upravo »Jugoslavije« M. A. S. 2186

ŠIVILJA

išče stanovanje pri boljši družini. Plača postranska stvar. Kot nagrado bi šivala. Naslov v upravi. 2207

Dular & Fabiani

Veletrgovina manufakture, samo na debelo
Ljubljana, Dunajska cesta 33
v Balkanu.

Priporoča p. n. trgovcem svojo veliko zalogo in bogato izbiro manufakturnega blaga po najnižjih konkurenčnih cenah. Solidna in točna postrežba z jamčena.

Čretnik Jože

graditelj mlinov in žag,
St. Jurij ob južni železnici

se priporoča vsem cenjenim interesentom za zgradbo mlinov in žag. Priporoča osobito lesene jermenice lastnega izdelka in vse vrste mlinskih kamnov kakor tudi druge mlinske potrebščine.

Največja izbira

najnovjših, najtinejših in najcenejših
oblek za gospode, dame in otroke

O. BERNATOVIC

Mestni trg 5-6.

V zalogi tudi moški klobuki in kožuhovina.

Ivan Jax in sin

Ljubljana, Dunajska cesta št. 15.

Sivalni stroji in stroji za pletenje

izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v L. I. N. C. U. Ustanovljena l. 1867. Vezanje poučujejo brezplačno. Popravila se sprejemajo. Lastna delavnica.

Pisalni stroji „Adler“.

Kolesa iz prvih tovarov. Dürkop, Styria, Waffenrad.

H. SELJAK

galoše

gamaše

obutev

Ljubljana, Prešernova ul. 95.

Dražba

raznega pohištva, kompletne spalne sobe, kredence, svetilke, lesteve, posode, obleke, slik itd. se vrši v sredo 2. novembra ob pol 9 uri dopoldne na Glinah št. 37 v hiši g. Tribuča.

Cvetličarna Viktor Bajt

Ljubljana, Selenburgova ulica 6

največja izbira suhih umetnih in svežih

nagrobni vencev

Sveže cvetje vedno v zalogi.

MAKSO VEDERNJAK

VALERIJA roj. RIGMAN

poročena

RAKER. TRBOVLJE.

Obvestilo.

Imam v zalogi vse sokolske potrebščine, kroje, telovadne obleke, čevlje, ovrtnalke gumbe za člane in članice.

- Centri na razpolago!

PETER CAPUDER

Zdravo! Dobavitelj J. S. S.

Večja množina odpadkov

belega papirja

se prodaja.

Porablivo zelo za mesarje,

delikatese itd.

Natančneje v upravi lista.

Prazne nove in rabljene

vreče (djakove)

v vsaki množini po najnižji ceni pri

FR. SIRC, KRANJ.

Kupujem suhe gobe, fižol, brinjevo olje.

Novo došlo!

Posteljno perje
Fino perje (Caunen)
Preproge
Posteljni predložki
Gradi za madrace
Platno za slamnjake
Nanking

Inlet
Brisalke
Kuhinjske brisače
Umivalne rute
Voščene rute
Posteljni vložki

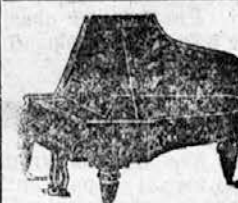
po najnižji ceni pri

K. WORSCHKE, Maribor, Gosposka ulica št. 10.

Alfonz Breznik

Ljubljana, Kongresni trg 15 (pri nunski cerkvi)

Najslavitejši klavirji, pianini in harmoniji. Förster, Bösendorfer, Heitzman etc. na obroke in posodo! Velikanska zaloga violin, strun in vseh glasil. Proda se pianola in fonola. Največje in najsposobnejše podjetje v Jugoslaviji.

BETON-ZELEZOBETON- VODNE ZGRADBE- ELEKTRARNE

Jnž. Lavrenčič & Co

IZRABA VODNIH SIL

ŽAGE-MLINI-JEZUJI-HIŠE-VILE-INDUSTR. STAVE-MOSTOVI

PRORACUNI-NAČRTI IN OBISK INŽENIRJA BREZPLAČNO.

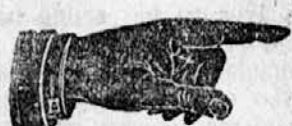
Jugoslovanski kreditni zavod v Ljubljani

Marijin trg št. 8, ob Ljublanici.

:: Podružnica v Murski Soboti in Dolnji Lendavi.

obrestuje hranilne vloge in vlogo na tekoči račun po Ustanovljen septembra 1919.

Promet v lansk. l. nad 128.000.000 K.

4 1 0 2 0

čistih brez odbitka rentnega davka.

Neposredno pod državnim nadzorstvom.